

הבינלאומי

תמצית דוחות כספיים
ליום 30 ביוני

2019

תוכן העניינים

דוח הדירקטוריון וההנהלה	
5	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
10	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
32	סקירת הסיכונים
53	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים
54	הצהרת המנכ"ל
55	הצהרת החשבונאי הראשי
56	דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח	
141	ממשל תאגידי
144	פרטים נוספים
156	נספח

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
13	תמצית דוח רווח והפסד	2
13	רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים	3
14	הרכב הרווח המימוני, נטו	4
14	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	5
14	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	6
15	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	7
15	התפלגות ההכנסות מעמלות	8
16	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	9
17	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	10
17	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	11
17	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	12
18	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	13
18	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	14
19	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	15
19	הרכב תיק ניירות הערך	16
20	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	17
20	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	18
20	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	19
21	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	20
21	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	21
22	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	22
22	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	23
24	הון והלימות ההון	24
24	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות	25
25	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2017	26
26	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	27
26	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	28
27	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
28	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	30
29	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	31
35	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	32
38	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	33
41	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	34
42	חשיפות עיקריות למדינות זרות	35
43	היקף הלוואות לדיור	36
44	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	37
45	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	38
48	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	39
49	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	40
51	תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה	41
51	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	42
51	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	43
51	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	44
52	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	45

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
9	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 ביוני 2019

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 13 באוגוסט 2019, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 30 ביוני 2019.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי عملות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסיניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית מספקת באמצעות הסיניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל (אשר מוזג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019 - ראה להלן), המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג", סניפי פאג" מתמחים במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממנה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.

בנוסף לבנק, כוללת כיום הקבוצה את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

ביום 20 בספטמבר 2018, נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל יחוסל, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותו מרישומיו. ביום 1 בינואר 2019, הושלם המיזוג, כאמור לעיל, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג. אוצר החייל כמותג עצמאי, לרבות הפעילות והצביון של סניפיו, נשמר גם לאחר מיזוגו המשפטי לתוך הבנק ובכלל זה נשמרת המומחיות של אוצר החייל בתחום הקיימנואי ובמתן שירותים לאוכלוסיית מערכת הביטחון.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

- ביום 11 ביולי 2019, העלתה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק ל-iiAAA/Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג iiAA+ ואישררה את דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iiAA.
- ביום 26 ביוני 2019, העלתה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק ל-aa2.il:il אופק יציב, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק לדירוג Aaa.il אופק יציב, את כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג Aa1.il:il אופק יציב, את שטרי ההון הנדחים לדירוג Aa2.il (hyb) אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים לדירוג Aa3.il (hyb) אופק יציב. פקדונות הבנק לזמן קצר נותרו בדירוג P-1.il.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		יחסים פיננסיים עיקריים
	2018	2019	
			מדדי ביצוע עיקריים
			תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
			תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
			יחס הון עצמי רובד 1
			יחס המינוף
			יחס כיסוי הנזילות
			יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
			יחס יעילות
			מדדי איכות אשראי עיקריים
			שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
			שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
			שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור פגום
			שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
			שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	2018	2019	במיליוני ש"ח	נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
				רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
				הכנסות רבית, נטו
				הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מרבית
				מזה: עמלות
				הוצאות תפעוליות ואחרות
				מזה: משכורות והוצאות נלוות
				הוצאות סילוק
				רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)

ליום	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	נתונים עיקריים מהמאזן
				סך כל הנכסים
				מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
				ניירות ערך
				אשראי לציבור, נטו
				סך כל ההתחייבויות
				מזה: פקדונות הציבור
				פקדונות מבנקים
				אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
				הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ליום	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	נתונים נוספים
				מחיר מניה (באגורות)
				דיבידנד למניה (באגורות)
				יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים (באחוזים) ⁽¹⁾
				יחס עמלות לנכסים ממוצעים (באחוזים) ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות מידע; סיכון ציות והלבנת הון; סיכון אסטרטגי; סיכון מוניטין; סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה גולטרית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

הסיכונים המתפתחים העיקריים הינם סיכון תחרותי-אסטרטגי/מודל עסקי, סיכון גולטורי, סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וסיכון התנהלות (Conduct Risk). החל מהרבעון השני של השנה, נוסף לסיכונים המתפתחים העיקריים גם סיכון טכנולוגיות מידע, לאור זאת שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית ובהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2018.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה הנהלה לדירקטוריון תכניות עבודה שנתיות ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח וכיעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת הנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסינפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. התכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה, לאורך זמן.

לבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2016-2018, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2015 ונבחנת ומעודכנת על ידו פעמיים בשנה. יעדי העל של התכנית הם במונחי תשואה על הון מעל רבית חסרת סיכון ויחס יעילות. הבנק קידם ומקדם במהלך השנים תכניות אסטרטגיות שונות בתחומי פעילות שונים, בהלימה לחזון הבנק ולדגשים האסטרטגיים שלו ועל פי השינויים הקיימים והעתידיים בסביבת הפעילות שלו.

ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות, לשנים 2016 ועד 2020. הבנק החל לגבש אסטרטגיה תאגידית עדכנית, בהתאם לשינויים האחרונים בבנק ובסביבת הפעילות שלו, ומתוך ראייה קדימה על עולם הבנקאות. הבנק בוחן, כאמור, מדי חצי שנה, את התכנית בהתייחס לסביבה המאקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ולשינויים התכופים בסביבת הדיגיטל והסייבר וכן לשינויים שחלים בקבוצת הבנק, ומעדכן במידת הצורך את התכנית והמהלכים הנובעים מהתכנית האסטרטגית.

הבנק שם דגש על מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; מיקודן של חברת הבת מסד והחברות שמוזגו (יובנק, פאג'י ואוצר החייל) בנישות הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות והעסקים הקטנים; שמירה על מובילותו בשוק ההון; הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה; וחיזוק תרבות מכוונת ביצועים ומדידה בקבוצה, בד בבד עם ניהול סיכונים מושכל.

בשנת 2018, הושקה אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק (אושרה בסוף שנת 2017), אשר מטרתה לתמוך באסטרטגיה העסקית של הבנק. כחלק מאסטרטגיית הדיגיטל ובהלימה לאסטרטגיית הבנק "משקיעים בך", הבנק מפתח מענה דיגיטלי מותאם וממוקד בצרכי הלקוח. הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חווית הלקוח ולתת לו ערך מוסף בעולמות הפיננסיים השונים, ובפרט בעולמות שוק ההון. בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, זאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות in-house באמצעות מערך ה-IT של הבנק. לצורך מימוש כל זאת, אף הוקמה מחלקה ייעודית לטיפול הוליסטי בתחום החדשנות והדיגיטל.

בנוסף, בשנת 2019 סיים הבנק לגבש תכנית אסטרטגית חדשה בעולמות תשתיות המחשוב. מטרת התכנית היא לשפר את יכולתו של הבנק לפעול בסביבת הבנקאות המשתנה, בין היתר על ידי קיצור זמני תגובה והגברת הגמישות.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

11	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
13	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
17	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
26	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
31	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל, במחצית הראשונה של שנת 2019.

צמיחה

האינדיקטורים האחרונים לפעילות הריאלית שפורסמו, ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח גם במחצית הראשונה של שנת 2019, כאשר האומדן לרבעון הראשון של שנת 2019 הצביע על עלייה של 5.0% בתמ"ג. שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה, עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית וביטחון תעסוקתי גבוה, ולאורך זמן נחזית מגמה של התגברות הצמיחה. המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל עלה במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1.4%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בתחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל, מחודש יולי 2019, הורדה תחזית הצמיחה בקצב התוצר לשנת 2019 ל-3.1%, ותחזית הצמיחה לשנת 2020 נותרה על 3.5%.

תקציב המדינה

במחצית הראשונה של שנת 2019 נמדד גירעון בסך 21.9 מיליארד ש"ח בפעילות התקציבית של הממשלה, בהשוואה לגירעון בסך 7.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון המתוכנן לשנת 2019 עומד על 40.2 מיליארד ש"ח שהם 2.9% מהתמ"ג. ב-12 החודשים האחרונים (יולי 2018 - יוני 2019) עמד הגירעון בתקציב המדינה על 3.9% מהתמ"ג. חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישררה בחודש מרס 2019 את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ עם תחזית יציבה.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק נמצאת במגמה של עלייה וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן עלה בששת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-0.9% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" עלה בשיעור של 1.2%. ב-12 החודשים האחרונים (יוני 2019 בהשוואה ליוני 2018) עלה מדד המחירים לצרכן ב-0.8%. על פי הערכת בנק ישראל, האינפלציה בשנת 2019 ובשנת 2020 תעמוד על 1.6%. נכון לחודש מאי 2019, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים העוקבים, עומדות על שיעור של 1.3%.

שוק הדיור

הפרסומים האחרונים משקפים עלייה במחירי הדירות. על פי מדד מחירי הדירות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס"), שפורסם בחודש יולי 2019, נרשמה עלייה של 0.5% במחירי הדירות בחודשים אפריל-מאי 2019, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים מרס-אפריל 2019. מחירי העסקאות בחודשים אפריל-מאי 2019 עלו ב-1.6%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד.

שוק העבודה

שיעור האבטלה הינו נמוך ובריירה, כאשר ברבעון השני של שנת 2019 עמד על 3.9%, בהשוואה ל-4.0% ברבעון הראשון של השנה.

שער החליפין

במחצית הראשונה של שנת 2019, ירד שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-4.9% ושער החליפין של השקל מול האירו ירד בשיעור של כ-5.4%.

רביית בנק ישראל

בחודש נובמבר 2018, העלה בנק ישראל את הרביית, לראשונה מחודש פברואר 2015, ב-0.15% נקודות אחוז לרמה של 0.25%. על פי הערכות מחלקת המחקר בבנק ישראל, הרביית צפויה לעלות לשיעור של 0.5% ברבעון השלישי של שנת 2019 ותעלה פעמיים במהלך שנת 2020, לשיעור של 1.0%. בחודש יולי 2019, העריך נגיד בנק ישראל כי למשך זמן ממושך לא תהיה החלטה להעלות את הרביית.

הסביבה הגלובלית

הסיכונים הנשקפים לכלכלה העולמית מוסיפים להיות משמעותיים בעיקר לנוכח "מלחמת הסחר", הסיכון הפוליטי באירופה ובמפרץ הפרסי והחשש להאטה בסין. תחזיות לסחר העולמי והצמיחה של מרבית הגושים התעדכנו כלפי מטה. ההאטה בסחר העולמי נמשכת ובניגוד למגמה בשנים האחרונות, קצב הגידול בסחר צפוי להיות נמוך מקצב הגידול בתמ"ג העולמי. בשווקים הפיננסיים נרשמו עליות שערים במדדי המניות, ותשואות האג"ח הממשלתיות ירדו באופן חד, על רקע הצפי לחידוש תהליך ההרחבה המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים.

בארה"ב, לאחר שלוש שנים שבמהלכן העלה ה-FED את הרבית לאט ובהדרגה, בחודש יולי 2019 הוריד ה-FED את הרבית, לראשונה מאז המשבר הפיננסי של שנת 2008. עם זאת, לדברי יו"ר ה-FED לא מדובר בתחילתה של מגמה.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2019 נרשמו עליות במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 35 עלה בכ-9.2% ומדד ת"א 125 עלה בכ-11.4%. מדד האג"ח הכללי עלה בכ-4.9%. במחזורי המסחר של המניות בבורסה המקומית נרשמה מגמת ירידה, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2019. מדד ה-S&P-500 עלה בכ-17.3% במהלך המחצית הראשונה של שנת 2019. באירופה, עלה מדד היורוסטוקס-600 בכ-14.0%, ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-9.2%.

לפרטים נוספים, ראה התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם, לפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של השנה הסתכם ב-407 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-356 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 14.3%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-יוני 2019 על שיעור של 10.2%, בהשוואה ל-9.3% בתקופה המקבילה אשתקד ובכל שנת 2018.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השני של השנה הסתכם ב-224 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.3%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה ברבעון השני של השנה על 11.3%, בהשוואה ל-11.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

שינוי	לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		שינוי	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
	2018	2019		2018	2019
%-ב	במיליוני ש"ח		%-ב	במיליוני ש"ח	
9.8	1,286	1,412	10.4	662	731
(27.2)	81	59	(59.3)	54	23
12.3	1,205	1,353	16.6	608	708
(4.2)	663	635	(3.1)	325	315
(97.3)	75	2	(98.1)	52	1
(2.9)	1,392	1,351	3.5	655	678
16.0	551	639	5.2	330	346
19.6	199	238	8.5	117	127
26.3	19	24	-	13	14
14.6	371	425	3.1	226	233
20.0	(15)	(18)	28.6	(7)	(9)
14.3	356	407	2.3	219	224
	9.3%	10.2%		11.7%	11.3%

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.

רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים

שינוי	לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		שינוי	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
	2018	2019		2018	2019
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
	356	407		219	224
(46)	-	-	(33)	-	-
29	-	-	-	-	-
23	4	-	7	-	-
362	411	-	193	224	-
9.5%	10.3%	-	10.2%	11.3%	-

(1) ראו להלן פרטים בדבר הרכיבים שנטרלו.

פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו

רווח ממכירת נכסים בחברות מאוחדות - ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ. הרווח מהמכירה בסך של 19 מיליון ש"ח נכלל ברבעון הראשון של שנת 2018 בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 13 מיליון ש"ח).
 ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פעלה הנהלת החברה. הרווח מהמכירה בסך של 46 מיליון ש"ח, נכלל ברבעון השני של שנת 2018 בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 33 מיליון ש"ח).
הפרשה לתביעות עובדי הבנק למענק - בתקופה המקבילה אשתקד נרשמה הפרשה למענק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים לתשלום מענק בסך של 45 מיליון ש"ח (ההשפעה על הרווח הנקי - 29 מיליון ש"ח).
הפרשה להוצאות בגין מיזוג אוצר החייל - ההוצאות בגין פיצויי פרישה אשר נכללו בדוח רווח והפסד בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמו ב-34 מיליון ש"ח (ההשפעה על הרווח הנקי - 23 מיליון ש"ח).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. הכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכונים הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

מחצית ראשונה		2018				2019		
2018	2019	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח						
1,473	1,638	654	819	756	772	727	911	הכנסות רבית
274	338	70	204	122	119	92	246	הוצאות רבית
1,199	1,300	584	615	634	653	635	665	הכנסות רבית, נטו
87	112	40	47	108	36	46	66	הכנסות מימון שאינן מרבית
1,286	1,412	624	662	742	689	681	731	סך הרווח המימוני, נטו

להלן ניתוח של סך הרווח המימוני, נטו

מחצית ראשונה		2018				2019		
2018	2019	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח						
1,265	1,384	618	647	662	684	675	709	רווח מפעילות שוטפת
12	(3)	1	11	3	3	(5)	2	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
6	9	1	5	-	3	4	5	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
3	22	4	(1)	77	(1)	7	15	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
1,286	1,412	624	662	742	689	681	731	רווח מימוני, נטו

ברוח המימוני מפעילות שוטפת חל גידול בשיעור של 9.4%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לששת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני			
2018	2019		
באחוזים			
2.49	2.75	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית	
0.77	0.99	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית	
1.72	1.76	פער הרבית הכולל	
2.02	2.18	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית	

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגידי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-59 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-81 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
127	101	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(100)	(105)	קישון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
27	(4)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
54	63	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
81	59	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
51	20	הוצאות בגין אשראי מסחרי
4	2	הוצאות בגין אשראי לדיוור
26	37	הוצאות בגין אשראי פרטי אחר
0.07%	(0.01)%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.13%	0.15%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.20%	0.14%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-635 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-663 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קישון בשיעור של 4.2%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

שינוי	לששת החודשים שנסתיימו ביום		
	2018 ביוני 30	2019 ביוני 30	
%-ב	במיליוני ש"ח		
(6.6)	121	113	ניהול חשבון
(7.5)	53	49	כרטיסי אשראי
(3.5)	312	301	פעילות בשוק ההון
(1.4)	73	72	הפרשי המרה
(2.2)	45	44	עמלות מעסקי מימון
(5.1)	59	56	עמלות אחרות
(4.2)	663	635	סך כל העמלות

ההכנסות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-75 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קישון שנבע בעיקר מירידה ברווח ממימוש נכסים. ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פעלה הנהלת החברה. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה בתקופה המקבילה אשתקד, הסתכם ב-46 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה בתקופה המקבילה אשתקד, הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-1,351 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,392 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.9%. להלן פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות:

לששת החודשים שנסתיימו ביום		
30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
במיליוני ש"ח		
835	821	משכורות והוצאות נלוות
190	180	אחזקה ופחת בנינים וציוד
45	46	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
34	6	הוצאות בגין מיזוג אוצר החייל
14	30	הוצאות סילוק וצמצום
274	268	הוצאות אחרות למעט צמצום וסילוק
1,392	1,351	סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-821 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-835 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.7%, המוסבר בעיקר מקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה, שקוזז בחלקו בעליית השכר.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו ב-180 מיליון ש"ח בהשוואה ל-190 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.3%, שנבע בעיקר מירידה בהיקף הנדל"ן בקבוצה עקב מהלכי התייעלות.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-304 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-322 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.6%, שנבע בעיקר מקיטון בסך של 28 מיליון ש"ח בהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהוצאות סילוק בסך של 17 מיליון ש"ח.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה במחצית הראשונה של השנה ב-238 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-199 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-37.2%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-24 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-463 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח הנקי לתקופה המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 407 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 49 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-135,067 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-134,120 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2018		30 ביוני 2019		
	ב- %		במיליוני ש"ח		
1.5		84,292	85,549		אשראי לציבור, נטו
(15.9)		12,595	10,587		ניירות ערך
8.3		31,303	33,900		מזומנים ופקדונות בבנקים
1.8		111,697	113,716		פקדונות הציבור
(19.1)		4,989	4,034		אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3.4		8,093	8,366		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2018		30 ביוני 2019		
	ב- %		במיליוני ש"ח		
(38.8)		281	172		מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
3.3		7,840	8,095		אשראי תעודות
(1.4)		2,405	2,372		ערבויות והתחייבויות אחרות
0.7		9,568	9,636		מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
4.6		7,726	8,083		מסגרות ח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
(11.4)		6,679	5,916		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
(0.7)		34,499	34,274		התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
					סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

ערך נקוב	31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2019			
	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	
29,110	223	208	22,867	380	238	238	חוזי רבית
60,101	422	540	69,528	369	342	342	חוזי מטבע
45,227	651	650	45,478	356	356	356	חוזים בגין מניות
100	1	1	36	2	2	2	חוזי סחורות ואחרים
134,538	1,297	1,399	137,909	1,107	938	938	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-85,549 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-84,292 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 1.5%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום			יתרה ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	שינוי	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	שינוי	
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	
82.5	83.2	1,576	69,600	71,176	1,576	מטבע ישראלי
12.0	11.5	(190)	10,073	9,883	(190)	- לא צמוד
4.8	4.7	(84)	4,065	3,981	(84)	- צמוד למדד
0.7	0.6	(45)	554	509	(45)	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	1,257	84,292	85,549	1,257	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(0.3)	(1.8)	17,052	17,322	17,008	עסקים גדולים
0.4	(0.3)	5,816	5,860	5,842	עסקים בינוניים
1.1	3.1	15,948	15,646	16,128	עסקים קטנים וזעירים
2.1	4.5	21,040	20,560	21,481	משקי בית ללא הלוואות לדיור
2.2	5.3	24,319	23,595	24,855	הלוואות לדיור
3.9	(1.9)	51	54	53	בנקאות פרטית
14.5	38.1	934	774	1,069	גופים מוסדיים
1.5	3.1	85,160	83,811	86,436	סך הכל
מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי					
2.3	4.4	17,720	17,363	18,124	משקי בית
(4.5)	(8.7)	22	23	21	בנקאות פרטית
2.3	4.4	17,742	17,386	18,145	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 30 ביוני 2019 ב-121,060 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,495 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 0.5%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

שינוי	ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 30 ביוני 2019		ענף משק
	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור		
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
(7.0)	12.9	15,507	11.9	14,427	שירותים פיננסיים (כולל חברות אחזקה)	
1.9	12.9	15,547	13.1	15,843	בינוי ונדל"ן	
(1.3)	8.6	10,330	8.4	10,194	תעשייה	
(2.6)	6.6	7,981	6.4	7,770	מסחר	
2.4	48.8	58,779	49.7	60,198	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור	
2.2	10.2	12,351	10.5	12,628	אחרים	
0.5	100.0	120,495	100.0	121,060	סך הכל	

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

ליום 30 ביוני 2019				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
			במיליוני ש"ח		
498	1,077	270	807	שירותים פיננסיים	1.
60	930	4	926	שירותים פיננסיים	2.
835	835	835	-	תעשייה	3.
727	727	6	721	שירותים פיננסיים	4.
700	700	-	700	שירותים פיננסיים	5.
507	507	132	375	אספקת חשמל ומים	6.

ליום 31 בדצמבר 2018				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
			במיליוני ש"ח		
763	2,223	224	1,999	שירותים פיננסיים	1.
906	906	6	900	שירותים פיננסיים	2.
868	868	738	130	תעשייה	3.
700	700	-	700	שירותים פיננסיים	4.
-	432	-	432	שירותים פיננסיים	5.
402	402	172	230	אספקת חשמל ומים	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

ההשקעה בניירות ערך ליום 30 ביוני 2019 הסתכמה ב-10,587 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,595 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, קיטון בשיעור של 15.9%. להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		יתרה ליום		
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
	%		במיליוני ש"ח	
77.4	77.0	9,742	8,157	אגרות חוב ממשלתיות
5.5	3.8	698	401	אגרות חוב של בנקים (1)
6.4	8.5	803	895	קונצרני ומגובי נכסים
8.9	8.1	1,125	857	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות
1.8	2.6	227	277	מניות (2)
100.0	100.0	12,595	10,587	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 276 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 531 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 98 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 80 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 67 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 123 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 77 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 19 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	שינוי במיליוני ש"ח	
%	%	%	%	%	
33.7	32.1	4,250	3,402	(848)	מטבע ישראלי
5.7	3.7	712	389	(323)	- לא צמוד
58.8	61.6	7,406	6,519	(887)	- צמוד למדד
1.8	2.6	227	277	50	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	12,595	10,587	(2,008)	פרטיים לא כספיים
					סך הכל

להלן פירוט המקורות לצטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 30 ביוני 2019:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	
277	104	7	166	מניות וקרנות השקעה פרטיות
3,122	-	-	3,122	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
669	-	265	404	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
6,124	-	5,987	134	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
398	-	398	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
10,587	104	6,657	3,826	סך הכל
100.0	1.0	62.9	36.1	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
	במיליוני ש"ח	
3,491	3,288	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,149 מיליון ש"ח; 31.12.18 - 3,364 מיליון ש"ח)
2,051	1,978	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 1,859 מיליון ש"ח; 31.12.18 - 1,944 מיליון ש"ח)
96	188	צרפת
459	128	קנדה
547	374	גרמניה (כולל ממשלת גרמניה או בערבותה)
93	38	אירופה - אחרים (2 מדינות; 31.12.18 - 2 מדינות)
29	-	בריטניה
204	127	המזרח הרחוק, ניו זילנד ואחרים (5 מדינות; 31.12.18 - 5 מדינות)
6,970	6,121	סך הכל

ציין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 2% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
במיליוני ש"ח		
72	71	שירותים פיננסיים
68	34	בנקים
46	33	תעשייה
139	150	חשמל ומים
161	189	בניה ונדל"ן
9	8	תקשורת ושירותי מחשב
50	51	מסחר
63	101	תחבורה
23	27	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
5	5	שירותים ציבוריים
636	669	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-6,121 מיליון ש"ח (1,716 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 947 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן נסחרות בחו"ל בסך של 139 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,149 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 1,886 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) - בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-2% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (למעט ממשלת ישראל או ארצות הברית) אינה עולה על 4% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-3.5 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-36 מיליון ש"ח (כ-10 מיליון דולר), בהשוואה ל-6 מיליון ש"ח (כ-2 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2018.

- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (Mortgage Backed Securities - MBS)** - מסתכמות ב-398 מיליון ש"ח (112 מיליון דולר). מתוכן אגרות חוב בסך של 396 מיליון ש"ח (111 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-2 מיליון ש"ח (1 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב Freddie Mac-I Fannie Mae.

להלן ניתוח רגישות ליום 30 ביוני 2019 של השפעת שינויים בשערי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

שינוי בשינוי השווי ההוגן	שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים		
	במיליוני דולר	בנקודות אחוז	
(6.3)	(10)		עלייה של 200 נקודות בסיס
(2.4)	(7.3)		עלייה של 100 נקודות בסיס
0.5	23		ירידה של 100 נקודות בסיס
0.3	43.6		ירידה של 200 נקודות בסיס

יתרת הרווחים, נטו (לפני השפעת המס), הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 30 ביוני 2019 הסתכמה ב-54 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-33,900 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31,303 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 8.3%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-113,716 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-111,697 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 1.8%.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום		יתרה ליום				
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
%	%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	
77.3	77.3	1.9	1,644	86,317	87,961	מטבע ישראל
5.2	5.2	0.6	36	5,858	5,894	- לא צמוד
17.0	17.0	2.0	381	18,968	19,349	- צמוד למדד
0.5	0.5	(7.6)	(42)	554	512	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	1.8	2,019	111,697	113,716	פריטים לא כספיים
						סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
%-ב	%-ב			במיליוני ש"ח	
3.7	2.4	9,212	9,323	9,551	עסקים גדולים
(6.0)	3.3	5,167	4,699	4,856	עסקים בינוניים
(0.6)	0.1	17,802	17,679	17,703	עסקים קטנים וזעירים
1.8	7.6	50,300	47,558	51,194	משקי בית
(4.7)	(2.4)	8,029	7,840	7,654	בנקאות פרטית
7.4	(10.6)	21,187	25,456	22,758	גופים מוסדיים
1.8	1.0	111,697	112,555	113,716	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 30 ביוני 2019 עמד על 319 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-304 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-4,034 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,989 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. קיטון בשיעור של 19.1%.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 30 ביוני 2019 ב-8,366 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,093 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 3.4%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. היישום היה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".
בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.
ליחסי הון מינימאליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.
בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 9.31%-12.81% בהתאמה.

- יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, לא יפחתו מאלה הרגולטוריים, כדלקמן:
- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.31% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.81%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2019 עומדת התקרה על 30%.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2019.
- ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 ביוני 2019, היה מביא לקיטון של כ-0.09% ביחסי הלימות ההון.
- במהלך שנת 2018 קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל. ברבעון השלישי של שנת 2018 התקבלה החלטה על מיזוג וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתוכנית התייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 ביוני 2019 היה מביא לקיטון נוסף של 0.07% ביחסי הלימות ההון.

יישום ההוראות

כאמור לעיל, הבנק מיישם את ההוראות באזל לפי הוראות בנק ישראל.

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2018 הוגש כנדרש לבנק ישראל והבנק נמצא בתהליך הכנת המסמך לנתוני ה-31 במרס 2019. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
8,321	8,593	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,713	2,370	הון רובד 2, לאחר ניכויים
11,034	10,963	סך כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
71,847	71,934	סיכון אשראי
889	715	סיכונים שוק
6,401	6,440	סיכון תפעולי
79,137	79,089	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
10.51%	10.86%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.94%	13.86%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.31%	9.31%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.81%	12.81%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2019 עמד על 10.86%, בהשוואה ל-10.51% ליום 31 בדצמבר 2018. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30 ביוני 2019 עמד על 13.86%, בהשוואה ל-13.94% ליום 31 בדצמבר 2018.

ההון הכולל ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-10,963 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,034 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 407 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 49 מיליון ש"ח. מאידך, גידול זה קוזז בדיבידנד ששולם בסך של 190 מיליון ש"ח ומקיטון בסך של 349 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי. נכסי הסיכון ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-79,089 מיליון ש"ח בהשוואה ל-79,137 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

בנק מסד בע"מ		
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	באחוזים
13.04%	13.16%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.12%	14.24%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 של המפקח על הבנקים בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק). תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף מזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 30 ביוני 2019 עומד על 5.92%, בהשוואה ל 5.76% ליום 31 בדצמבר 2018.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24.א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2018.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2017:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם במיליוני ש"ח	דיבידנד למניה בש"ח
15 במרס 2017	2 באפריל 2017	70	0.70
23 במאי 2017	14 ביוני 2017	70	0.70
14 באוגוסט 2017	31 באוגוסט 2017	70	0.70
14 בנובמבר 2017	3 בדצמבר 2017	100	1.00
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85

לאחר תאריך המאזן, ביום 13 באוגוסט 2019, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 110 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 21 באוגוסט 2019 ויום התשלום יהיה 29 באוגוסט 2019. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים ב"א"11 לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים לשנת 2018. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28'א' לדוחות הכספיים לשנת 2018.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים		שנת ינוני 2019		
לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני		שנת ינוני 2018		שנת ינוני 2019		
2018	2019	השינוי	2018	2019	במיליוני ש"ח	
% ב-		% ב-				
9.7	9.8	2.0	101	103		עסקים גדולים
6.0	6.0	1.6	62	63		עסקים בינוניים
22.3	22.7	2.2	232	237		עסקים קטנים וזעירים
40.6	42.5	5.5	422	445		משקי בית
2.2	2.5	13.0	23	26		בנקאות פרטית
5.6	6.2	12.1	58	65		גופים מוסדיים
13.6	10.3	(23.4)	141	108		ניהול פיננסי
100.0	100.0	0.8	1,039	1,047		סך הכל

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים		שנת ינוני 2019		
לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני		שנת ינוני 2018		שנת ינוני 2019		
2018	2019	השינוי	2018	2019	במיליוני ש"ח	
% ב-		% ב-				
10.2	9.8	(3.4)	207	200		עסקים גדולים
6.0	6.1	2.5	122	125		עסקים בינוניים
23.0	23.2	2.4	464	475		עסקים קטנים וזעירים
41.6	43.4	5.7	842	890		משקי בית
2.3	2.6	12.8	47	53		בנקאות פרטית
5.8	6.5	12.7	118	133		גופים מוסדיים
11.1	8.4	(22.8)	224	173		ניהול פיננסי
100.0	100.0	1.2	2,024	2,049		סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני		לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
65	89	27	48	עסקים גדולים
42	23	25	16	עסקים בינוניים
58	79	36	36	עסקים קטנים וזעירים
23	63	25	32	משקי בית
10	12	5	6	בנקאות פרטית
22	27	11	14	גופים מוסדיים
136	114	90	72	ניהול פיננסי
356	407	219	224	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
2018	2019	השינוי	2018	2019	
%-ב	%-ב	%-ב	במיליוני ש"ח		
21.3	20.8	1.4	17,458	17,694	עסקים גדולים
7.0	6.6	(1.9)	5,715	5,606	עסקים בינוניים
18.5	18.6	4.9	15,115	15,860	עסקים קטנים וזעירים
52.4	52.8	4.8	42,875	44,945	משקי בית
0.1	0.1	(11.5)	52	46	בנקאות פרטית
0.7	1.1	65.1	593	979	גופים מוסדיים
100.0	100.0	4.1	81,808	85,130	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
2018	2019	השינוי	2018	2019	
%-ב	%-ב	%-ב	במיליוני ש"ח		
9.0	7.3	(18.3)	10,142	8,281	עסקים גדולים
4.3	4.3	1.3	4,867	4,930	עסקים בינוניים
14.9	15.9	6.9	16,799	17,961	עסקים קטנים וזעירים
41.5	44.7	7.8	46,951	50,606	משקי בית
6.8	6.8	0.1	7,717	7,727	בנקאות פרטית
23.5	21.0	(10.5)	26,550	23,758	גופים מוסדיים
100.0	100.0	0.2	113,026	113,263	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות המגזרים העסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2018				לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2019				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
266	72	40	154	278	72	44	162	הכנסות רבית, נטו
129	29	22	78	125	31	19	75	הכנסות שאינן מרבית
395	101	62	232	403	103	63	237	סך הכנסות
38	15	(2)	25	4	(17)	6	15	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
221	45	26	150	237	45	31	161	הוצאות תפעוליות ואחרות
88	27	25	36	100	48	16	36	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
38,989	17,809	5,833	15,347	38,896	17,300	5,680	15,916	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
38,828	17,322	5,860	15,646	38,978	17,008	5,842	16,128	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
32,083	9,830	4,679	17,574	31,356	8,237	4,987	18,132	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
31,701	9,323	4,699	17,679	32,110	9,551	4,856	17,703	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לששת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2018				לששת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2019				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
530	146	82	302	551	141	87	323	הכנסות רבית, נטו
263	61	40	162	249	59	38	152	הכנסות שאינן מרבית
793	207	122	464	800	200	125	475	סך הכנסות
51	8	(1)	44	20	(34)	27	27	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
479	97	56	326	465	87	60	318	הוצאות תפעוליות ואחרות
165	65	42	58	191	89	23	79	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
38,288	17,458	5,715	15,115	39,160	17,694	5,606	15,860	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
38,828	17,322	5,860	15,646	38,978	17,008	5,842	16,128	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
31,808	10,142	4,867	16,799	31,172	8,281	4,930	17,961	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
31,701	9,323	4,699	17,679	32,110	9,551	4,856	17,703	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות במחצית הראשונה של שנת 2019 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-551 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-530 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.0%, אשר נבע מגידול בהיקפי הפעילות ומגידול בהכנסות מפעילות קבלת פקדונות, בעיקר עקב עליית הרבית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-465 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-479 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.9%, שנבע בעיקר מהוצאות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד בגין מיזוג אוצר החייל ומקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהוצאות סילוק ובעליית שכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכם ב-191 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 15.8%, שנבע בעיקר מהירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-39,160 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,288 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.3%.

האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-38,978 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,828 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2018, גידול בשיעור של 0.4%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-31,172 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31,808 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.0%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-32,110 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31,701 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2018, גידול בשיעור של 1.3%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2018			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2019			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
			במיליוני ש"ח			
288	8	280	320	10	310	הכנסות רבית, נטו
157	15	142	151	16	135	הכנסות שאינן מרבית
445	23	422	471	26	445	סך הכנסות
16	-	16	21	-	21	הוצאות בגין הפסדי אשראי
374	15	359	381	16	365	הוצאות תפעוליות ואחרות
30	5	25	38	6	32	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
43,310	51	43,259	45,229	47	45,182	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
44,209	54	44,155	46,389	53	46,336	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
54,839	7,715	47,124	58,490	7,667	50,823	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
55,398	7,840	47,558	58,848	7,654	51,194	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לששת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2018			לששת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2019			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
			במיליוני ש"ח			
570	16	554	638	20	618	הכנסות רבית, נטו
319	31	288	305	33	272	הכנסות שאינן מרבית
889	47	842	943	53	890	סך הכנסות
30	-	30	39	-	39	הוצאות בגין הפסדי אשראי
792	31	761	768	33	735	הוצאות תפעוליות ואחרות
33	10	23	75	12	63	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
42,927	52	42,875	44,991	46	44,945	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
44,209	54	44,155	46,389	53	46,336	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
54,668	7,717	46,951	58,333	7,727	50,606	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
55,398	7,840	47,558	58,848	7,654	51,194	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות במחצית הראשונה של שנת 2019 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-638 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-570 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 11.9% אשר נבע בעיקר מעלייה בהיקפי הפעילות ומגידול בהכנסות מפעילות קבלת פקדונות.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-305 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-319 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.4%. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-768 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-792 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.0%, שנבע בעיקר מהוצאות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד בגין מיזוג אוצר החייל, מקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה ומקיטון בהוצאות אחזקה ופחת בנינים וצידוד שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה. קיטון זה קוּוּז בחלקו בגידול בהוצאות סילוק ובעליית שכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-75 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-33 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-44,991 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42,927 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.8%.

האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-46,389 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-44,209 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2018, גידול בשיעור של 4.9%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-58,333 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-54,668 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.7%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2019 הסתכמו ב-58,848 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-55,398 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2018, גידול בשיעור של 6.2%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-173 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-224 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-114 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-136 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי, מוסברת בעיקר מקיטון ברווח הון ממכירת בנינים וצידוד שהסתכם ב-65 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס בתקופה המקבילה אשתקד. במחצית הראשונה של השנה לא נרשם רווח ממכירת בנינים וצידוד. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול ברווחים מהשקעה באגרות חוב ומניות בסך של 22 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס ובגידול בחלק הבנק ברווחי כאל בסך של 5 מיליון ש"ח.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 23 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 30 ביוני 2019 הסתכמה ב-353 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-8,853 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,255 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 7.2%. סך כל ההון של מסד ליום 30 ביוני 2019 הסתכם ב-693 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-653 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 6.1%. הרווח הנקי של מסד הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-37.2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 20.8%. השינוי ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מעליה בהיקף האשראי לציבור. חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-19.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-13.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה על 11.4%, בהשוואה ל-10.5% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 14.24%, בהשוואה ל-14.12% בסוף שנת 2018. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.16%, בהשוואה ל-13.04% בסוף שנת 2018. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2018 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2021, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2021. ביום 23 ביוני 2019, החליט דירקטוריון מסד על מינויו של מר גבריאל טייטל למנכ"ל מסד במקום מר יעקב שורי שפרש לגמלאות.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראלכרט". השקעת הבנק בכאל ליום 30 ביוני 2019 הסתכמה ב-589 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 14.6%, בהשוואה ל-15.9% בסוף שנת 2018. חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-26.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-20.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 28.8%. הגידול ברווח מוסבר בעיקר מעלייה בהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי הנובע מגידול במחזור העסקאות. בחודש מאי 2019, חילקה כאל דיבידנד בסך של 150 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-42 מיליון ש"ח.

ראה באור ד'9 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

33	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
35	סיכון אשראי
49	סיכון שוק
52	סיכון נדילת
52	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2018. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2018. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולוויים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחילת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי ומערך הייעוץ המשפטי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי, רו"ח בנצי אדירי, חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית, משמש כמנהל סיכוני האשראי.
מר אבי שטרנשוש, ראש המערך הפיננסי, משמש כמנהל הסיכונים הפיננסיים.
מר אמיר בירנבוים משמש כמנהל סיכוני ציות במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי ובכלל זה, בין היתר, מנהל סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרוו, אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך וסיכונים חוצי גבולות. כמו כן, הוא משמש כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA והסכם ה-QI. עד ליום 31 במרס 2019 שימש בתפקידים כאמור, מר יעקב קונורטוב שפרש מהבנק.
מר יוסי לוי, ראש חטיבת משאבים, משמש כמנהל הסיכון האסטרטגי.
מר רון גריסרו, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ משמש כמנהל סיכוני IZ.
מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר.
עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.
רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי, משמש כמנהל סיכון המוניטין.
רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית. בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצה שלה פעילות עסקית בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאנדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2018.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 30 ביוני 2019, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיבי השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 30 ביוני 2019, הסתכם ב-1,830 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,820 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 0.5%. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה ליום 30 ביוני 2019, עמד על 1.5%, בדומה לסוף שנת 2018. 23.6% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 14.2% לענף הנדל"ן, 15.7% לענף המסחר ו-31.9% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיוור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.8%, בהשוואה ל-1.9% בסוף שנת 2018. למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 12.ב(1) לדוחות הכספיים.

1. סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	
576	104	472	629	104	525	649	115	534	סיכון אשראי פגום
165	4	161	155	4	151	147	7	140	סיכון אשראי נחות
1,079	101	978	888	116	772	1,034	142	892	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
1,820	209	1,611	1,672	224	1,448	1,830	264	1,566	סך סיכון אשראי בעייתי
243	-	243	257	-	257	240	-	240	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

2018 בדצמבר	2018 ביוני	2019 ביוני	
418	482	475	2. נכסים שאינם מבצעים חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית
49	39	54	3. נכסים פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות רבית
5	4	5	אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית
54	43	59	סך הכל נכסים פגומים מבצעים

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2018			לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2019			
סה"כ	פרטי	מסחרי	סה"כ	פרטי	מסחרי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
519	96	423	574	113	461	4. תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור**
66	14	52	36	16	20	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
-	-	-	(4)	-	(4)	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(30)	(8)	(22)	(18)	(4)	(14)	חובות שחזרו לסייג שאינו פגום
(34)	(9)	(25)	(59)	(7)	(52)	חובות פגומים שנמחקו
521	93	428	529	118	411	חובות פגומים שנפרעו
						יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
262	73	189	254	90	164	** מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש
36	14	22	29	15	14	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
(5)	(4)	(1)	(12)	(4)	(8)	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(33)	(8)	(25)	(23)	(7)	(16)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
260	75	185	248	94	154	חובות בארגון מחדש שנפרעו
						יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
166	25	141	165	25	140	שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים
47	6	41	28	7	21	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה התקופה
(29)	(8)	(21)	(34)	(6)	(28)	גידול בהפרשות
184	23	161	159	26	133	גביות ומחיקות
						יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2018			לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2019			
סה"כ	פרטי	מסחרי	סה"כ	פרטי	מסחרי	סה"כ	פרטי	מסחרי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
542	95	447	542	95	447	467	100	367	4. תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור**
212	67	145	151	29	122	219	43	176	יתרת חובות פגומים לתחילת שנה
(4)	-	(4)	(8)	-	(8)	(4)	-	(4)	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(115)	(26)	(89)	(62)	(11)	(51)	(47)	(8)	(39)	חובות שחזרו לסייג שאינו פגום
(168)	(36)	(132)	(102)	(20)	(82)	(106)	(17)	(89)	חובות פגומים שנמחקו
467	100	367	521	93	428	529	118	411	חובות פגומים שנפרעו
									יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
263	74	189	263	74	189	233	83	150	** מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש
131	54	77	64	24	40	75	33	42	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
(65)	(21)	(44)	(15)	(8)	(7)	(18)	(8)	(10)	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(96)	(24)	(72)	(52)	(15)	(37)	(42)	(14)	(28)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
233	83	150	260	75	185	248	94	154	חובות בארגון מחדש שנפרעו
									יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
162	26	136	162	26	136	144	23	121	שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים
98	18	80	78	10	68	70	12	58	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
(116)	(21)	(95)	(56)	(13)	(43)	(55)	(9)	(46)	גידול בהפרשות
144	23	121	184	23	161	159	26	133	גביות ומחיקות
									יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

לשנה שנתיימה ביום	לששת החודשים שנתיימו ביום		
	2018 ביוני 30	2019 ביוני 30	
0.83%	0.93%	0.89%	5. מדדי סיכון שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור מזה:
0.55%	0.62%	0.61%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.28%	0.31%	0.28%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.51%	1.40%	1.51%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.20%	0.19%	0.14%	שיעור הוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
0.16%	0.11%	0.09%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
1.02%	1.03%	1.03%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
185.9%	165.1%	167.7%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
122.3%	110.5%	115.3%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
15.3%	11.0%	9.0%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2019						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
171	4	(4)	201	431	9,299	10,130
77	(6)	(4)	54	173	9,398	9,997
21	(1)	(1)	69	87	5,602	5,846
179	25	43	123	287	7,220	7,770
23	(4)	(6)	2	14	13,343	13,392
83	12	15	73	247	11,497	12,324
554	30	43	522	1,239	56,359	59,459
121	-	2	11	208	26,110	26,666
276	32	37	108	375	31,933	33,532
951	62	82	641	1,822	114,402	119,657
-	-	-	-	-	8,572	8,572
951	62	82	641	1,822	122,974	128,229
1	(23)	(23)	8	8	1,396	1,403
-	-	-	-	-	4,258	4,258
1	(23)	(23)	8	8	5,654	5,661
952	39	59	649	1,830	128,628	133,890

פעילות לווים בישראל

ציבור - מסחרי

תעשייה

בינוי ונדל"ן - בינוי⁽⁵⁾

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

מסחר

שירותים פיננסיים

ענפים אחרים

סך הכל מסחרי⁽⁶⁾

אנשים פרטיים - הלוואות לדיור

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל ציבור - פעילות בישראל

בנקים בישראל וממשלת ישראל

סך הכל פעילות בישראל

פעילות לווים בחו"ל

סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל

בנקים וממשלות בחו"ל

סך הכל פעילות בחו"ל

סך הכל

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 89,598 מיליון ש"ח, 10,310 מיליון ש"ח, 416 מיליון ש"ח, 938 מיליון ש"ח ו-32,628 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 265 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 105 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,855 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2018						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יורת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
143	(5)	(3)	133	269	9,482	10,058
87	10	22	66	134	10,254	10,658
22	2	1	85	89	5,487	5,699
203	5	27	151	433	7,616	8,401
20	-	(4)	3	17	12,001	12,108
77	6	10	90	185	11,029	11,955
552	18	53	528	1,127	55,869	58,879
117	2	4	6	191	24,564	25,122
263	28	26	87	346	30,896	32,612
932	48	83	621	1,664	111,329	116,613
-	-	-	-	-	8,858	8,857
932	48	83	621	1,664	120,187	125,470
פעילות לווים בחו"ל						
2	(2)	(2)	8	8	2,412	2,421
-	-	-	-	-	4,439	4,439
2	(2)	(2)	8	8	6,851	6,860
934	46	81	629	1,672	127,038	132,330

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 86,352 מיליון ש"ח, 11,674 מיליון ש"ח, 550 מיליון ש"ח, 1,263 מיליון ש"ח ו-32,491 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 307 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 153 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,770 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
178	(3)	34	136	458	9,576	10,253
76	-	1	55	121	9,491	9,797
21	1	-	73	76	5,565	5,750
161	68	50	113	371	7,242	7,981
25	-	1	1	21	14,282	14,452
81	13	18	89	192	11,067	11,850
542	79	104	467	1,239	57,223	60,083
119	-	4	6	198	25,043	25,629
271	57	63	95	375	31,424	33,150
932	136	171	568	1,812	113,690	118,862
-	-	-	-	-	10,725	10,726
932	136	171	568	1,812	124,415	129,588
פעילות לווים בחו"ל						
-	(3)	(5)	8	8	1,625	1,633
-	-	-	-	-	4,839	4,840
-	(3)	(5)	8	8	6,464	6,473
932	133	166	576	1,820	130,879	136,061

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 88,776 מיליון ש"ח, 12,368 מיליון ש"ח, 863 מיליון ש"ח, 1,399 מיליון ש"ח ו-32,655 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 309 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 95 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,875 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2019			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
597	1	596	684	2	682	AAA עד AA-
1,729	15	1,714	1,538	24	1,514	A+ עד A-
56	12	44	83	22	61	BBB+ עד BBB-
51	-	51	61	-	61	BB+ עד B-
2	2	-	-	-	-	ללא דירוג
2,435	30	2,405	2,366	48	2,318	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

הערות:

- מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדרוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנות אחרות.

הערות כלליות:

- חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 30 ביוני 2019 ב-296 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 327 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר רובה ככולה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (94%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 29% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-90 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade) A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-1.85 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.8 מיליארד ש"ח בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 30 ביוני 2019, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,644 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון).

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2019			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	
3,998	121	3,877	3,646	72	3,574	ארצות הברית
4,036	453	3,583	3,086	381	2,705	מדינות אחרות
8,034	574	7,460	6,732	453	6,279	סך כל החשיפות למדינות זרות
33	18	15	28	9	19	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
350	96	254	203	48	155	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
6	2	4	13	6	7	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

על רקע הסיכון בו פועלת מערכת הבנקאות הישראלית בתחום האשראי למשכנתאות וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור והוראות המפקח על הבנקים, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, שיעור החזר מהכנסת הלווה ויכולת עמידה בהחזרים שוטפים גם בתרחישים של שינויי רבית. כמו כן, קיימות מגבלות בדבר השיעור המקסימלי של רכיב הרבית המשתנה בתמהיל הלוואה ובדבר גודל הלוואה ללווה יחיד. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ושיעור המימון. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב התשואה. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני סיכון, ביניהם: שיעור מימון, יחס החזר מהכנסה, מטרת הלוואה וכדומה.

היקף הלוואות לדיור

שינוי	לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
	2018	2019	
ב-%	במיליוני ש"ח		
			ביצועי אשראי לדיור
(0.3)	2,045	2,038	הלוואות מכספי הבנק
100.0	7	14	הלוואות מכספי האוצר
66.7	3	5	מענקים מכספי האוצר
0.1	2,055	2,057	סך הכל הלוואות חדשות
(5.8)	155	146	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
(0.3)	2,210	2,203	סך הכל ביצועים

שינוי	ליום 30 ביוני		
	2018	2019	
ב-%	במיליוני ש"ח		
			יתרת האשראי לדיור, נטו
6.5	23,465	24,996	הלוואות מכספי הבנק
(13.0)	400	348	הלוואות מכספי האוצר*
17.4	23	27	מענקים מכספי האוצר*
6.2	23,888	25,371	סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור הלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2019 כולל כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה ל-30 ביוני 2018. כ-95% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה ליום 30 ביוני 2018.

ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2019 כוללים כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-72% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהייתה במועד מתן הלוואה.

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2019 כולל כ-88% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-86% ב-30 ביוני 2018. כ-97% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה ליום 30 ביוני 2018.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2019 כוללים כ-92% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-93% בתקופה המקבילה אשתקד. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2019 כולל שיעור של 61% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 15,447 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2019 כוללים סך של 721 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 35% מסך הביצועים וסך של 469 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים, המהווים 23% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2019 כולל כ-84% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 21,143 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2019 כוללים כ-72% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 1,461 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדירור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

סך הכל	למטרת מגורים												30.6.19	
	בביטחון דירת מגורים		מגזר צמוד מט"ח				מגזר צמוד מדד				מגזר לא צמוד			31.12.18
	סך הכל	יתרה	רביית משתנה		רביית משתנה		רביית משתנה		רביית משתנה		סך הכל	יתרה		
			שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה				
24,996	869	24,127	0.1	27	17.0	4,104	13.3	3,217	44.1	10,633	25.5	6,146	30.6.19	
24,138	916	23,222	0.1	34	16.9	3,925	13.5	3,132	44.1	10,246	25.4	5,885	31.12.18	

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2015	שנת 2016	שנת 2017	שנת 2018	שנה חודשים 2018	שנה חודשים 2019	
4,796	4,337	3,756	4,149	2,045	2,038	ביצועי ההלוואות לדירור (במיליון ש"ח)
29.4%	(9.6%)	(13.4%)	10.5%	10.5%	(0.3%)	שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדירור ביחס לתקופה מקבילה
0.01%	0.01%	(0.01%)	-	0.03%	0.01%	שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
0.60%	0.55%	0.51%	0.50%	0.50%	0.50%	שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור וללא נגזרים)

כללי

הצריכה הפרטית נמצאת בשנים האחרונות במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפחפול הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שחברת הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ופועל ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסיה בקבוצה. אוכלוסיית היעד בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר לאשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש.

הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בסניפי אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים לשעבר במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי משרד הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריות של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי משרד הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הבטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות. כ-78% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	2018	2019	
2018	2018	2018	2018	2019	
ב-%		במיליוני ש"ח			
1.1	2.9	5,136	5,045	5,190	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
2.8	5.4	15,646	15,262	16,079	הלוואות אחרות
2.3	4.7	20,782	20,307	21,269	סך כל סיכון האשראי המאזני
1.3	3.2	4,147	4,071	4,200	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
1.5	1.7	6,658	6,643	6,758	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(16.5)	(17.9)	1,542	1,567	1,287	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
(0.8)	(0.3)	12,347	12,281	12,245	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
1.2	2.8	33,129	32,588	33,514	סך כל סיכון האשראי הכולל
1.0	3.5	20,228	19,753	20,440	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	2018	2019	
2018	2018	2018	2018	2019	
ב-%		במיליוני ש"ח			
13.7	24.1	95	87	108	סיכון אשראי פגום
(4.6)	3.1	280	259	267	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
1.2	2.8	32,754	32,242	33,139	סיכון אשראי לא בעייתי
1.2	2.8	33,129	32,588	33,514	סך כל סיכון האשראי
-	(30.2)	30	43	30	מזה: חובות שאינם פגומים בפיקוד של 90 ימים או יותר
13.3	25.3	83	75	94	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
		0.30%	0.26%	0.35%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

30 ביוני 2019				הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
195	427	38	389	ללא הכנסה קבועה
2,355	4,546	469	4,077	עד 10
3,369	6,284	1,275	5,009	מ-10 עד 20
6,326	10,012	4,058	5,954	מעל 20
12,245	21,269	5,840	15,429	סך הכל

30 ביוני 2018				הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
205	384	41	342	ללא הכנסה קבועה
2,429	4,553	487	4,066	עד 10
3,501	6,084	1,235	4,849	מ-10 עד 20
6,146	9,286	3,772	5,515	מעל 20
12,281	20,307	5,535	14,772	סך הכל

31 בדצמבר 2018				הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
169	341	28	313	ללא הכנסה קבועה
2,462	4,731	522	4,209	עד 10
3,478	6,158	1,271	4,886	מ-10 עד 20
6,238	9,552	3,738	5,816	מעל 20
12,347	20,782	5,559	15,224	סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

סיכון אשראי מאזני			תקופה לפירעון
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
			במיליוני ש"ח
5,678	5,567	5,748	עד שנה
2,974	2,912	3,003	משנה ועד שלוש שנים
4,457	4,362	4,757	משלוש שנים ועד חמש שנים
2,761	2,618	2,773	מחמש שנים ועד שבע שנים
4,912	4,848	4,988	מעל שבע שנים
20,782	20,307	21,269	סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019			תחום אשראי ללווה
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח
869	608	261	852	605	247	868	606	262	עד 10
1,203	815	388	1,202	817	385	1,159	770	389	מ- 10 עד 20
2,957	1,862	1,095	2,939	1,859	1,080	2,841	1,744	1,097	מ- 20 עד 40
6,093	3,136	2,957	5,985	3,095	2,890	5,974	2,977	2,997	מ- 40 עד 80
8,727	3,083	5,644	8,547	3,047	5,500	8,747	2,955	5,792	מ- 80 עד 150
8,632	2,157	6,475	8,488	2,155	6,333	8,756	2,091	6,665	מ- 150 עד 300
4,648	686	3,962	4,575	703	3,872	5,169	1,102	4,067	מעל 300
33,129	12,347	20,782	32,588	12,281	20,307	33,514	12,245	21,269	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2018		30 ביוני 2018		30 ביוני 2019		סוג האשראי
סיכון אשראי מאזני	במיליוני ש"ח	סיכון אשראי מאזני	במיליוני ש"ח	סיכון אשראי מאזני	במיליוני ש"ח	
1,787	1,817	1,801	עו"ש			
3,349	3,228	3,389	כרטיסי אשראי			
15,068	14,643	15,356	אשראי ברבית משתנה			
578	619	723	אשראי ברבית קבועה			
20,782	20,307	21,269	סך הכל			

בתחנות

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019			סך אשראי המגובה בתחנות*
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
5,440	1,381	4,059	5,251	1,459	3,792	5,341	1,138	4,173	מזה:
4,465	1,141	3,324	4,256	1,219	3,037	4,359	902	3,457	בתחנות לא נזילים
975	240	735	995	240	755	952	236	716	בתחנות נזילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכונים אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאתר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכונים אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות אלה באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר	30 ביוני		
	2018	2019	
			במיליוני ש"ח
			סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
			נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
1,846	1,602	2,109	מזה: קרקע גולמית
4,484	5,463	4,326	נדל"ן בתהליכי בניה
4,253	4,310	4,314	נדל"ן שבנייתו הושלמה
4,964	4,982	5,094	אחר ⁽²⁾
15,547	16,357	15,843	סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,145 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 545 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 5,059 מיליון ש"ח (30.6.18 - 5,284 מיליון ש"ח, 418 מיליון ש"ח ו-5,673 מיליון ש"ח, בהתאמה, 31.12.18 - 5,638 מיליון ש"ח, 430 מיליון ש"ח ו-4,515 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני. מידע נוסף ניתן למצוא בדוח על הסיכונים לשנת 2018 באתר האינטרנט של הבנק. ליום 30 ביוני 2019, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוץ מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-697 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,517 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2018 ו-708 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. ובכללם סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנדטיות.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

סיכון רבית

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורתיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי הוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים הוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי הוגן של עודף הנכסים במגזר:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019		
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח
6,503	(138)	6,641	6,156	55	6,101	7,458	(80)	7,538
5,890	(1,064)	6,954	5,759	(176)	5,935	7,319	(277)	7,596

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾
מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש).

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14'א' לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019			
סך הכל	מט"ח	שקל ⁽⁵⁾	סך הכל	מט"ח	שקל ⁽⁵⁾	סך הכל	מט"ח	שקל ⁽⁵⁾	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
									שינויים מקבילים
(106)	(25)	(81)	(9)	(34)	25	(95)	(30)	(65)	עלייה במקביל של 1%
(98)	(15)	(83)	(6)	(32)	26	(90)	(18)	(72)	מזה: תיק בנקאי
130	21	109	107	29	78	162	16	146	ירידה במקביל של 1%
124	14	110	103	26	77	158	9	149	מזה: תיק בנקאי
									שינויים לא מקבילים
(189)	1	(190)	(222)	3	(225)	(185)	(5)	(180)	התללה ⁽²⁾
141	(11)	152	87	(10)	97	162	(14)	176	השטחה ⁽³⁾
40	(17)	57	156	(14)	170	100	(23)	123	עליית רבית בטווח הקצר
(30)	5	(35)	(170)	23	(193)	(50)	4	(54)	ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2018			30 ביוני 2018			30 ביוני 2019			
סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
									שינויים מקבילים
300	10	290	324	15	309	306	11	295	עלייה במקביל של 1%
288	-	288	309	1	308	294	-	294	מזה: תיק בנקאי
(555)	(10)	(545)	(519)	(15)	(504)	(570)	(11)	(559)	ירידה במקביל של 1%
(543)	-	(543)	(503)	-	(503)	(559)	-	(559)	מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש).

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועליה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עליה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) לאחר השפעות מקדמות.

(5) בתרחישי ירידת רבית במגזר צמוד המדד נלקחת בחישוב סביבת רבית שלילית.

(6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על הכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.

החשיפה בבסיס החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה (במיליוני ש"ח):

% מההון הפנוי		חשיפת ההון הפנוי		
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני	
2018	2019	2018	2019	
87	81	5,504	5,389	מט"י לא צמוד
16	21	1,045	1,396	מט"י צמוד מדד
(3)	(2)	(199)	(135)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 30 ביוני 2019 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

איר	דולר	אחוז שינוי בשער החליפין
3	5	ירידה של 5%
6	11	ירידה של 10%
6	5	עלייה של 5%
19	19	עלייה של 10%

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פורוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו.

הבנק אינו חשוף בפעילות הפורוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 30 ביוני 2019 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי במדד	ירידה של 3%	עלייה של 3%
(39)		
43		

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 30 ביוני 2019			
סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
3,209	-	3,209	3,008	-	3,008	עסקאות גידור: חוזי רבית
25,901	25,001	900	19,859	18,840	1,019	עסקאות אחרות: חוזי רבית
60,101	51,250	8,851	69,528	59,300	10,228	חוזי מטבע חוץ
45,327	45,290	37	45,514	45,514	-	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
134,538	121,541	12,997	137,909	123,654	14,255	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2019 עמד על 123%, בהשוואה ל-122% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%. למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נזילים, הסתכמו ליום 30 ביוני 2019 ב-43.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-42.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-33.9 מיליארד ש"ח, וכ-9.4 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2019, עומד על 132.9%, בהשוואה ל-132.5% ב-31 בדצמבר 2018. ביום 30 ביוני 2019 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-117.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-116.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך.

ככלל, חשיפות המטבע של הבנק במגזר המט"ח הינן נמוכות (ראה פרק סיכון שוק).

חשיפת המדד של קבוצת הבנק ליום 30 ביוני 2019 הסתכמה ב-1,396 מיליון ש"ח.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 ביוני 2019	
	במיליוני ש"ח	
2,017	2,770	1
1,758	2,021	2
1,672	1,512	3

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים, בין היתר, הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם (ובכלל זה המשכיות עסקית, אבטחת מידע ואירועי סייבר), סיכון ציות, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגיה - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2018 ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2018.

לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך המחצית הראשונה של שנת 2019 לעומת הטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2018, למעט:

- סיכון סייבר ואבטחת מידע - סיכון זה הינו חלק מהסיכון התפעולי. עם זאת, ברבעון הראשון של השנה הוצג בנפרד מהסיכון התפעולי והוערך ברמה "בינונית", לאור חשיבותו וריבוי אירועים בארץ ובעולם בכלל ובמערכת הפיננסית בפרט וכן, לאור המשך הרחבת פעילות הדיגיטל.
- סיכון טכנולוגיות המידע - סיכון זה הינו חלק מהסיכון התפעולי. עם זאת, החל מהרבעון השני של השנה הוצג בנפרד מהסיכון התפעולי והוערך ברמה "בינונית", לאור זאת שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.
- הערכת סיכון יחסי עבודה הופחתה לרמה "בינונית" ברבעון הראשון של השנה והסיכון מוצג כחלק מהסיכון התפעולי, לאור שיפור ביחסי העבודה.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018 ולא חל בה שינוי.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי, לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי ה-PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 ביוני 2019 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 13 באוגוסט 2019
י"ב באב, תשע"ט

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2019 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

13 באוגוסט 2019

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2019 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

13 באוגוסט 2019